

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

«Затверджую»
Голова приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

 І. Д. Пасічник

28 лютого 2019 року

Програма фахового вступного випробування
для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра за
спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Острог - 2019

Програма фахового вступного випробовування для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладачі д.е.н., проф. Мамонтова Н.А., к.е.н., доц. Кривицька О.Р., к.е.н., доц. Дем'янчук О.І., к.е.н., доц. Шулик Ю.В. - Острог: НаУОА, 2019.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту (протокол № 8 від 13 лютого 2019 року).

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 3 від 28 лютого 2019 року).

Пояснювальна записка

Фахові вступні випробування мають на меті забезпечити перевірити рівень професійних знань студентів, вміння їх використовувати при рішенні конкретних господарських операцій у сучасних умовах господарювання.

Вступники повинні знати:

з курс «Банківська система»

знати: суть, значення і правову основу діяльності банківських систем; елементи банківських систем та основні вимоги до них; зміст і основи нормативно-правових документів, що регулюють діяльність учасників банківських систем в Україні;

вміти: вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах банківництва; вміло використовувати методи і процедури розрахунку економічних нормативів комерційних банків; прогнозувати і знаходити шляхи підвищення ефективності діяльності комерційних банків; розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо інвестиційного портфеля комерційного банку.

курс «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання»

знати: як функціонує система фінансово-економічних відносин, що виникають у процесі мобілізації ресурсів для фінансування операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання та як визначати найбільш ефективні шляхи вкладення коштів;

вміти: застосувати набуті теоретичні знання на практиці.

курс «Бюджетна система»

знати: сутність бюджетної системи, види бюджетної політики, склад бюджетів, засади бюджетного планування та прогнозування, здійснення державних видатків;

вміти: використовувати отримані знання стосовно дослідження бюджетної політики України, розраховувати видатки бюджетних установ, заповнювати документацію по плануванню видатків бюджетних установ.

1.1. Перелік питань з дисципліни «Банківська система»

1. Формування світового банківського ринку.
2. Становлення банківської системи України.
3. Сутність банку як фінансової установи та класифікація банків.
4. Сутність та характеристика сучасних банківських систем.
5. Створення комерційного банку в Україні та його реєстрація.
6. Організаційна структура комерційного банку.
7. Ліцензування банків та банківської діяльності.
8. Реорганізація та ліквідація банку.
9. Класифікація банківських ресурсів.
10. Капітал банку та його склад.
11. Структура, джерела формування та напрями використання капіталу банку.
12. Залучений капітал банку та його сутність.
13. Методи формування залученого капіталу банку та його види.
14. Сутність запозичених ресурсів банку.
15. Джерела запозичення ресурсів комерційним банком.
16. Характеристика платіжного обігу.

17. Безготівкові розрахунки: суть, значення, класифікація та принципи організації.
18. Міжбанківські розрахунки та їх характеристика.
19. Канали електронних банківських послуг населенню.
20. Валютні операції банку.
21. Неторговельні операції банків в іноземній валюті.
22. Порядок здійснення міжнародних розрахунків за експортно-імпортними операціями.
23. Валютна позиція банку та методика її розрахунку.
24. Інформаційне забезпечення фінансово-економічного аналізу банків.
25. Аналіз пасивів банку.
26. Аналіз активів банку.
27. Сутність оцінки фінансового стану банку.
28. Основні показники оцінки фінансового стану банку.
29. Рейтингові системи оцінки банків.
30. Менеджмент комерційного банку.
31. Функції фінансового менеджменту в банку.
32. Методи управління активами та пасивами банку.
33. Банківські ризики та управління ними.
34. Лідерство та менеджмент в комерційному банку.
35. Психотипи банківських працівників.
36. Мотивація та її суть в банківській діяльності.

Рекомендована література:

Основна

1. Катан Л.І., Демчук Н.І., Бабенко-Левада В.Г., Журавльова Т.О. Банківська система /навч. посіб./ за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
2. Кузнецова С.А. Банківська система [текст] : навч. посіб./ С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З. С. Пестовська) ; за ред. С.А. Кузнецової. – К. : «Центр учбової літератури», 2014 – 400 с.
3. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
4. Ковальчук К. Ф. Банківські операції: Навч. посіб. / К.Ф. Ковальчук, І.В. Вишнякова, Л.М. Савчук, І.Г. Сокиринська — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 232 с.
5. Вовчак О.Д. Руцишин Н.М. Банківська справа: Навчальний посібник. - Львів: «Новий Світ-2000», 2010.- 560 с.

Допоміжна

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України, поточна редакція від 10.06.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

3. Про Національний банк України: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>.

4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2346-14>.

5. Декрет КМУ №15-93 від 19.02.93р. «Про систему валютного регулювання і контролю» //Вісник ВРУ, 1993, №17, остання редакція від 14.12.2010р. на підставі 2778-17, чинний. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3453-15>.

6. Постанова Правління НБУ №492 «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах», остання редакція від 16.05.2011р. на підставі z0659-11, чинна. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1172-03>.

7. Постанова Правління НБУ від 17 січня 2001р. №18 «Про затвердження Правил здійснення переказів іноземної валюти за межі України за дорученням фізичних осіб та одержання фізичними особами в Україні переказаної їм із-за кордону іноземної валюти та про внесення змін до нормативно-правових актів Національного банку України», остання редакція від 21.04.2004р. на підставі 172, чинна. URL: <http://www.qdpro.com.ua/qdw/php/common/disarchieve/getdoc.php?isnvalue=9201>.

8. Постанова Правління НБУ від 18 березня 1999р. №127 «Про затвердження Правил здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України», остання редакція від 31.03.2005р.. на підставі z0390-05, чинна. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0171-99>.

9. Постанова Правління НБУ від 26 березня 1998 року №118 «Про затвердження Положення про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті та в гривнях», остання редакція від 06.08.2009р. на підставі z0828-09, чинна. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v6031500-98>.

10. Постанова Правління НБУ від 26 грудня 1995р. №1044 «Про заходи щодо забезпечення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю та валютного контролю», остання редакція від 21.08.2000р. на підставі 1287-2000-п, чинна. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1336-98-%EF>

11. Постанова Правління НБУ від 27 грудня 1999р. №621 «Про затвердження Інструкції про міжбанківські розрахунки в Україні», остання редакція від 03.12.2003р. на підставі z0167-04, чинна. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0053-00>

12. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародні розрахунки і валютні операції. Навч. посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2010. – 214 с.

13. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2007. – 358 с.

14. Савлук М.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції. Навч. посібник/ О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.

15. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання: Навч.посібник – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 202 с.
16. Гох Лео як насправді працює фондовий ринок: Секретне керівництво для інвестора – «партизана»/Пер.з англ., За наук.оед. Є.О.Єршова. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006 – 368 с.
17. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч.пос. 2-ге вид., доповнене. – Львів: «Новий Світ – 2000», - 2003. – 360 с.
18. Петрашко Л.П. Валютні операції: Навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2001. – 204 с.
19. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: Підручник. Київ: ЦУЛ, 2003. – 312 с.
20. Суторміна В.М., Дегтярьова Н.В. Фінансовий ринок: Навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч.дисц. – Вид.2-ге. – К.: КНЕУ, 2008. – 176 с.
21. Ходаківська В.П., Беляєв В.В. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 616 с.
22. Черевань В.П., Румянцев А.П., Романенко А.Ф. Міжнародна економічна діяльність: Навчальний посібник. – К.:ВД «Слово»,2003. – 280 с.
23. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 535 с.

1.2. Перелік питань з дисципліни “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання”

1. Сутність фінансової діяльності на підприємстві.
2. Економічна сутність капіталу.
3. Форми фінансування діяльності підприємства.
4. Основні критерії прийняття фінансових рішень.
5. Особливості фінансування діяльності великих та середніх підприємств.
6. Особливості фінансування діяльності малих підприємств.
7. Класифікація джерел фінансування діяльності підприємства.
8. Характеристика моделей фінансування оборотних активів на підприємстві.
9. Характеристика ідеальної моделі фінансування оборотних активів на підприємстві.
10. Характеристика компромісної моделі фінансування оборотних активів на підприємстві.
11. Характеристика консервативної моделі фінансування оборотних активів на підприємстві.
12. Характеристика агресивної моделі фінансування оборотних активів на підприємстві.
13. Комерційна концесія як метод фінансування діяльності підприємства.
14. Лізинг як метод фінансування діяльності підприємства.
15. Сутність дивідендної політики.

16. Характеристика підходів до обґрунтування оптимальної дивідендної політики.
17. Фактори, що визначають дивідендну політику.
18. Види дивідендної політики.
19. Порядок виплати дивідендів.
20. Джерела дивідендних виплат.
21. Ефективність дивідендної політики.
22. Особливості формування капіталу новоствореного підприємства.
23. Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.
24. Поняття оптимізації структури капіталу.
25. Методи оптимізації структури капіталу новоствореного підприємства.
26. Особливості фінансування необоротних та оборотних активів на підприємстві.
27. Механізм управління операційним левериджем.
28. Склад позикового капіталу підприємства та механізм його залучення.
29. Політика залучення позикового капіталу.
30. Управління залученням банківського кредиту.
31. Управління фінансовим лізингом.
32. Управління облігаційною позикою.
33. Управління залученням товарного (комерційного) кредиту.
34. Управління внутрішньою кредиторською заборгованістю.
35. Сутність поняття “реструктуризація” підприємства.
36. Етапи здійснення реструктуризації.
37. Види реструктуризації на підприємстві.
38. Фінансова реструктуризація на підприємстві (фінансовий леверидж).
39. Виробнича реструктуризація на підприємстві (операційний леверидж).
40. Взаємозв’язок операційного та фінансового левериджу.
41. Основні засади ЗЕД підприємств.
42. Характеристика міжнародних джерел фінансування ЗЕД підприємств.
43. Особливості здійснення толінгових операцій.
44. Сутність та джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств.
45. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції на підприємстві.
46. Методика відображення фінансових інвестицій у звітності підприємства.
47. Форми реальних інвестицій та особливості управління ними.
48. Фінансові інвестиції та особливості управління ними.
49. Фінансування спільних інвестицій на основі договорів кооперації.
50. Сутність та завдання контролінгу на підприємстві.
51. Класифікація функцій контролінгу.
52. Характеристика видів стратегії санації підприємства.
53. Бюджетування як один з інструментів оперативного контролінгу.
54. Характеристика методів контролінгу.
55. Факторний аналіз відхилень.
56. Аналіз точки беззбитковості.
57. Сутність та види бенчмаркінгу.
58. Вартісний аналіз.

59. Портфельний аналіз.
60. SWOT-аналіз.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс. - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
2. Господарський кодекс. - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
3. Закон України “Про інвестиційну діяльність”.- [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
4. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок». - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність». - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про приватизацію майна державних підприємств». - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
7. Закон України «Про приватизацію невеликих підприємств («малу приватизацію»)» - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
8. Закон України «Про заставу» - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
9. Закон України «Про оплату праці». - [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
10. Закон України ”Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.- [Електроний ресурс] - Режим доступу // www.rada.gov.ua
11. Фінанси : [підручник] ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – с. 316 – 328.
12. Аранчій В. І. Фінансова діяльність підприємств : [навчальний посібник] / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, О. Ю. Смолянська, Л. В. Черненко. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – с. 14 – 22.
13. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання : [навч. посібник] / О. О. Терещенко – К. : КНЕУ, 2003. – с. 11 – 58.
14. Фінанси : [підручник] ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – с. 298 – 302.
15. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання : [навчальний посібник] ; під ред. І. В. Зятковського. – Тернопіль : «Економічна думка», 2005. – с. 10 – 99.

Перелік питань з дисципліни “Бюджетна система”

1. Визначення сутності бюджету. Склад бюджету.
2. Призначення бюджету держави в ринковій економіці.

3. Суть бюджету як фінансового плану.
4. Бюджетна політика.
5. Бюджетна класифікація.
6. Бюджетне планування та бюджетне прогнозування.
7. Сутність бюджетного дефіциту та причини його виникнення.
8. Бюджетний профіцит і його наслідки.
9. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
10. Суть та форми державного кредиту.
11. Сутність бюджетного устрою та бюджетної системи.
12. Принципи бюджетної системи.
13. Бюджетний процес.
14. Сутність міжбюджетних відносин.
15. Призначення і роль місцевих бюджетів.
16. Місцеві податки та збори.
17. Особливості розмежування доходів та видатків місцевих бюджетів.
18. Форми міжбюджетних відносин в Україні.
19. Доходи державного бюджету України.
20. Класифікації доходів бюджету.
21. Доходи і видатки спеціального фонду Державного бюджету України.
22. Роль загальнодержавних податків та зборів.
23. Видатки державного бюджету.
24. Класифікація видатків бюджету.
25. Бюджетне фінансування та відповідальність розпорядників бюджетних коштів.
26. Кошторисне фінансування.
27. Бюджетне нормування.
28. Необхідність та склад видатків на розвиток економіки.
29. Видатки бюджетів на фінансування окремих галузей економіки
30. Видатки бюджетів на науку та фундаментальні дослідження.
31. Фінансова підтримка малого бізнесу з боку держави.
32. Основні форми та фінансування надання соціальних гарантій населенню України.
33. Допомоги населенню України з Державного бюджету України.
34. Пенсійне забезпечення за рахунок Державного бюджету України.
35. Фінансове забезпечення освіти в Україні.
36. Джерела фінансування вищої освіти в Україні.
37. Фінансування охорони здоров'я в Україні.
38. Загальні основи фінансування культурно-мистецьких закладів.
39. Витрати на фізичну культуру, спорт і рекреацію.
40. Видатки бюджету на національну оборону.
41. Фінансування правоохоронних органів.
42. Видатки на державне управління.
43. Сутність державного боргу та його структура.
44. Основи обслуговування державного боргу та методи його управління.
45. Бюджетна безпека.

46. Боргова безпека.

Рекомендована література:

1. Бюджетний кодекс України // www.zakon.rada.gov.ua
2. Податковий кодекс України // www.zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про вищу освіту» // www.zakon.rada.gov.ua
4. Закон України «Про державний бюджет України» (на відповідний рік) // www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України «Про освіту» // www.zakon.rada.gov.ua
6. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» // www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України «Про пенсійне забезпечення». // www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України «Про заклади охорони здоров'я та медичне обслуговування населення». // www.zakon.rada.gov.ua
9. Постанова КМУ «Про затвердження Проекту складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ». // www.zakon.rada.gov.ua
10. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету» // www.zakon.rada.gov.ua
11. Бюджетна система: навчальний посібник / укладачі: Р.С. Сорока, І.Г. Благун. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 236 с.
12. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.
13. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.
14. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
15. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – К., 2017. – 184 с.